

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์
ปัญญานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต ซึ่งจะนำเสนอ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญญานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัญญานิพนธ์
 - 2.1 การวิจัยเชิงบรรยาย
 - 2.2 การวิจัยเชิงทดลอง
 - 2.3 จิตวิทยา
 - 2.4 แนวแนว
 - 2.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ปัญญานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญญานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์

ความหมายของปัญญานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์

ความหมายของปัญญานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์ ได้มีสถาบันและบุคคล ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

บัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2527 : 40) ให้ความหมายไว้ว่า "ปัญญานิพนธ์ (Thesis) เป็นเรื่องที่ย่อยเรียงขึ้นจากผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า หรือสำรวจ อันเป็นส่วนหนึ่งของงานที่ผู้ศึกษาต้องทำเพื่อสิทธิในการรับปริญญาบัตรตามที่สถานศึกษานั้น ๆ ได้กำหนดไว้ วิธีการเรียบเรียงปัญญานิพนธ์ย่อมเป็นระเบียบแบบแผนซึ่งสถานศึกษากำหนดไว้เป็นมาตรฐานด้วย"

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2527 : 2) ได้สรุปความหมายของปัญญานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์ไว้ว่า เป็นการเขียนรายงานการวิจัยที่เป็นส่วนหนึ่ง

ของการศึกษาเพื่อปริญญา

ทินวุธ สุนทรสีมะ (2529 : 4) กล่าวสรุปว่า วิทยานิพนธ์เป็นเอกสารที่ใช้เป็นส่วนประกอบในการศึกษาเพื่อรับปริญญาบัตรหรือประกาศนียบัตรจากสถาบันการศึกษา และวิทยานิพนธ์นี้ต้องมีผู้นำไปใช้กับเอกสารวิจัยที่ไม่ได้เป็นส่วนประกอบให้ได้รับปริญญาบัตร หรือประกาศนียบัตรก็มี เช่น ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 มาตรา 43 ได้กำหนดให้มีการบรรจุแต่งตั้งผู้ที่มีความเชี่ยวชาญพิเศษให้ได้เงินเดือนสูงเป็นพิเศษได้ ในการพิจารณาอนุมัติได้มีระเบียบให้ผู้ยื่นเสนอวิทยานิพนธ์เพื่อแสดงความสามารถประกอบด้วย

กู๊ด (Good, 1973 : 608) กล่าวสรุปว่า ปริญญาบัตรหรือวิทยานิพนธ์เป็นการเสนอผลของการศึกษาวิจัยอย่างมีระบบหรือเป็นการการเสนอผลของการศึกษาวิจัยเพื่อแสดงถึงความสำเร็จในการศึกษาระดับปริญญา

สรุปได้ว่า ปริญญาบัตรหรือวิทยานิพนธ์เป็นรายงานหรือการเสนอผลของการศึกษาวิจัยอย่างมีระบบและกว้างขวาง เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อแสดงว่าสำเร็จการศึกษาและสิทธิในการรับปริญญาบัตรตามที่สถานศึกษานั้น ๆ กำหนด

ลักษณะสำคัญของปริญญาบัตรหรือวิทยานิพนธ์

ปริญญาบัตรหรือวิทยานิพนธ์เป็นการเสนอรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างละเอียด มีระบบความคิดและข้อเสนอแนะประกอบการวิจัย วิธีการเสนอเรื่องปัญหา การจัดลำดับความสำคัญ และการให้ไวยากรณ์ก็มีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างจากการเขียนบทความหรือรายงานทั่วไป จึงนับว่าปริญญาบัตรหรือวิทยานิพนธ์มีลักษณะสำคัญเฉพาะตัวหรือมีคุณสมบัติในตัวเองอันเป็นลักษณะเด่น ดังที่ สุวิทย์ อารีกุล (นุชนาฏ วรรณะศักดิ์, 2534 : 9 ; อ้างอิงมาจาก สุวิทย์ อารีกุล, 2524 : 155) ได้เสนอลักษณะสำคัญของปริญญาบัตรหรือวิทยานิพนธ์ไว้ 5 ข้อ ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือทางการศึกษาซึ่งให้วัดความเตรียมพร้อมสำหรับงานอาชีพในอนาคตของนักศึกษา ไม่ใช่เป็นการวัดการกระทำระหว่างที่ศึกษาอยู่ ฉะนั้นปริญญาบัตรหรือวิทยานิพนธ์ที่ดีควรเขียนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกันและถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์ ไม่ใช่เขียนรายละเอียดทุกอย่างของงานที่ทำลงไป

2. มีสมมุติฐานหรือข้อเสนอที่สามารถใช้เป็นเครื่องกำหนดแนวในการ

ศึกษาค้นคว้าได้

3. มีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลและข่าวสาร
4. มีลักษณะเป็นการค้นคว้าทางวิชาการที่สามารถเผยแพร่เป็นความรู้แก่ผู้อื่นได้

5. เป็นผลงานของคนคนเดียว

ตามปกติการเขียนปริญานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์ในแต่ละสถาบันการศึกษานั้น คล้ายคลึงกันในสาระสำคัญเป็นส่วนใหญ่ จะมีส่วนที่แตกต่างกันอยู่บ้างเพียงรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น ดังนั้นเมื่อมองในภาพรวมแล้วจะจำแนกส่วนประกอบของปริญานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์ได้ 3 ส่วน คือ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2527 : 330 - 341).

1. ส่วนนำ ประกอบด้วย ปกนอก ปกใน หน้าอนุมัติ บทคัดย่อ กิตติกรรมประกาศและสารบัญ
2. ส่วนเนื้อเรื่อง แบ่งเป็น 5 บทคือ
 - 2.1 บทที่ 1 บทนำ
 - 2.2 บทที่ 2 เอกสารแสดงการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.3 บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย
 - 2.4 บทที่ 4 ผลการวิจัย
 - 2.5 บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ
3. ส่วนอ้างอิง ประกอบด้วย บรรณานุกรม ภาคผนวกและประวัติผู้เขียน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ใช้ในการวิเคราะห์ปริญานิพนธ์

ประเภทของการวิจัย

การวิจัยสามารถจำแนกได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่แบ่งซึ่งเทียมจันทร์พานิชย์ผินไชย (ม.ป.ป. : 27) ได้กล่าวว่า ในทางการศึกษานิยมแบ่งการวิจัยตามความมุ่งหมายและระเบียบวิธีการวิจัยเป็น 3 ประเภท คือ การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ การวิจัยเชิงบรรยาย การวิจัยเชิงทดลอง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาการวิจัยใน 2 ประเภทด้วยกันคือ การวิจัยเชิงบรรยายและการวิจัยเชิง

ทดลอง ซึ่งตรงกับคำกล่าวของอารี ดัณฑ์เจริญรัตน์ (2532 : 165) ที่ว่า "การวิจัยทางการแนะแนวจำแนกตามประเภทของการวิจัยตามวิธีการเก็บข้อมูลเป็น 2 ประเภท คือ การวิจัยเชิงบรรยายและการวิจัยเชิงทดลอง" ดังมีรายละเอียดของการวิจัยแต่ละประเภทดังนี้

1. การวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) การวิจัยเชิงบรรยาย เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันของสิ่งต่าง ๆ เพื่อหาจะได้พัฒนาแนวทางสำหรับอนาคต การวิจัยเชิงบรรยายแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ (เทียมจันทร์ พานิชย์พลินไทย, ม.ป.ป. : 33 - 36)

1.1 การศึกษาแบบสำรวจ (Survey Study) เป็นการศึกษาถึงลักษณะความเป็นจริงตามสภาพในเรื่องต่าง ๆ จุดมุ่งหมายเพื่อทราบปัญหา และแก้ปัญหาในสภาวะการณปัจจุบัน ซึ่งการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 5 แบบ คือ

1.1.1 การสำรวจโรงเรียน (School Survey) เป็นการสำรวจสภาพทั่วไปในโรงเรียน

1.1.2 การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) เป็นการสำรวจสภาพความเป็นจริงของเหตุการณ์โดยอาศัยเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เป็นหลัก

1.1.3 การวิเคราะห์งาน (Job Analysis) เป็นการสำรวจสภาพการทำงาน ความต้องการ ความรับผิดชอบ และประสิทธิภาพของบุคลากรในการทำงาน คุณภาพของงาน เป็นต้น

1.1.4 การสำรวจความคิดเห็น (Public Opinion Survey) เป็นการสำรวจความคิดเห็น เจตคติหรือความนิยมของกลุ่มชน

1.1.5 การสำรวจชุมชน (Community Survey) เป็นการสำรวจลักษณะของประชากร ที่วัดความเป็นอยู่ของชุมชนต่าง ๆ เจตคติของประชากรและสิ่งแวดล้อม

1.2 การศึกษาแบบความสัมพันธ์ (Interrelation Studies) เป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ว่าเกี่ยวข้องกันอย่างไร การศึกษานี้แบ่งได้เป็น 3 แบบคือ

1.2.1 การศึกษารายกรณี (Case Study) เป็นการศึกษา

กรณีเฉพาะเรื่องเฉพาะบุคคล หน่วยงานอย่างลึกซึ้ง

1.2.2 การศึกษาเปรียบเทียบผลเพื่อศึกษาเหตุ (Causal Comparative Studies) เป็นการศึกษาเปรียบเทียบปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อค้นหาสาเหตุที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์นั้น

1.2.3 การศึกษาเชิงสัมพันธ์ (Correlation Studies) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัวขึ้นไปเพื่อใช้ในการตัดสินใจ พยากรณ์ และสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

1.3 การศึกษาพัฒนาการ (Developmental Studies) เป็นการศึกษาเน้นการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการที่เกิดขึ้น เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1.3.1 การศึกษาความเจริญเติบโต (Growth Studies) เป็นการศึกษาความเจริญหรือกระบวนการของการพัฒนาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

1.3.2 การศึกษาแนวโน้ม (Trend Studies) เป็นการศึกษาสภาพในอดีตและปัจจุบัน เพื่อวางแผนหรือทำนายอนาคต

2. การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) การวิจัยเชิงทดลองเป็นการวิจัยที่มุ่งสร้างสถานการณ์ขึ้น และดูผลที่ตามมา การวิจัยนี้มุ่งควบคุมตัวแปรอื่น แล้วปล่อยให้ตัวแปรอิสระมีผลต่อตัวแปรตาม ซึ่งการวิจัยเชิงทดลองมีลักษณะสำคัญดังนี้ 1) มีการจัดกระทำกับตัวแปรที่ต้องการศึกษา และควบคุมตัวแปรที่ไม่ต้องการศึกษา และ 2) มีแบบการทดลองที่มีทั้งความเที่ยงตรงทั้งภายในและภายนอก (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. ม.ป.ป. : 38 - 39)

2.1 ประเภทของการวิจัยเชิงทดลอง ไพศาล หวังพานิช (2531 : 300 - 301) ได้แบ่งการวิจัยเชิงทดลองออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1.1 การทดลองแท้ (True Experiment) เป็นการทดลองที่สามารถควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนอื่น ๆ ได้ครบถ้วน เพื่อให้ตัวแปรตามเป็นผลมาจากตัวแปรอิสระเท่านั้น ข้อค้นพบที่ได้จะมีความเที่ยงตรงและเชื่อมั่นสูง

2.1.2 การทดลองกึ่งทดลอง (Quasi - Experiment) เป็นการทดลองที่สามารถควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนอื่น ๆ ได้เป็นบางตัวเนื่องจากบางกรณีไม่สามารถควบคุมได้ การทดลองกึ่งทดลองนี้จึงเป็นการทดลองในสภาพการณ์

ที่เป็นจริงตามธรรมชาติ

2.2 รูปแบบของการวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยเชิงทดลองจำเป็นต้องมีการออกแบบการวิจัย เพราะจะช่วยกำหนดขอบข่ายของการวิจัยมองเห็นความสัมพันธ์ของตัวแปรในการทดลองวิจัย ที่แนะแนวทางในการสังเคราะห์และควบคุมตัวแปรต่าง ๆ เชิดศักดิ์ ไชวาสินธุ์ (2522 : 164 - 180) ได้กล่าวถึงรูปแบบต่าง ๆ ของการวิจัยเชิงทดลองและสัญลักษณ์ที่ช่วยในการสื่อความหมายในแต่ละรูปแบบการวิจัยดังต่อไปนี้

X หมายถึง ตัวแปรการทดลอง ตัวแปรอิสระที่การทดลองให้การจัดกระทำ (Treatment) ต่อกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา (Subjects)

T หมายถึง ค่าสังเกตที่ได้จากการวัด (Criterion Measure) ซึ่งในการแปลผลการทดลองแล้วหมายถึงตัวแปรตาม (Dependent Variable)

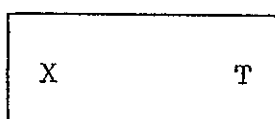
R หมายถึง การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม หรือการกำหนดตัวอย่างในแต่ละกลุ่มทดลองเป็นแบบสุ่ม (Random Assign)

E หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ถูกจัดกระทำซึ่งเรียกว่ากลุ่มทดลอง (Experiment Group)

C หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่ปล่อยให้ไปตามลักษณะทั่ว ๆ ไปของธรรมชาติ ซึ่งไม่ได้รับการจัดกระทำเพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบกับกลุ่มทดลองเรียกว่ากลุ่มควบคุม (Control Group)

Ss หมายถึง กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการศึกษาทดลอง

แบบการวิจัยแบบที่ 1 One-shot case study

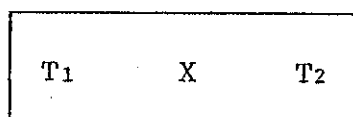

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

1 กลุ่ม

1. เลือกหรือกำหนดกลุ่มตัวอย่าง (Ss) สำหรับการทดลอง
2. ทำการทดลอง หรือให้การจัดกระทำ (Treatment) (X)
3. วัดผลหรือสังเกตผลการทดลอง (T)

แบบการวิจัยแบบที่ 2 One-group pretest-posttest design

ขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง

เวลาหนึ่ง

1. เลือกหรือกำหนดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดลอง 1 กลุ่ม
2. ทำการทดสอบเพื่อวัดตัวแปรตามที่มีอยู่ก่อนทำการทดลอง
3. ทำการทดลอง โดยให้การจัดกระทำตัวแปรอิสระไประยะ
4. ทำการทดสอบเพื่อวัดตัวแปรตามอีกครั้งหนึ่ง
5. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากการทดสอบทั้งสองครั้ง

แบบการวิจัยแบบที่ 3 Randomized control-group pretest
posttest design

R	E	T ₁	X	T ₂	:	DE
R	E	T ₁	-	T ₂	:	DE

ขั้นตอนในการทดลอง

1. เลือกกลุ่มตัวอย่างจากมวลประชากรแบบสุ่ม
2. จัดกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง (ตามจำนวนตัวแปรการทดลองที่ต้องการศึกษา) แล้วกำหนดวิธีการทดลองแบบสุ่ม (randomly assign)
3. ทดสอบตัวแปรตามโดยให้เกณฑ์การวัดเดียวกันทั้งกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง (T₁) และหาค่าสถิติไว้ทุกกลุ่ม
4. จัดสภาพสถานการณ์ให้มีเงื่อนไขเหมือนกันทุกกลุ่ม เว้นแต่ตัวแปรที่ทดลอง (X) ต่าง ๆ ซึ่งจัดให้เฉพาะกลุ่มทดลองเท่านั้น แต่ไม่ให้เกิดขึ้นกับกลุ่มควบคุม
5. ทำการทดลองไประยะหนึ่งเพื่อให้ตัวแปรการทดลองเกิดผลกระทบท่อตัวแปรตามแล้วทำการทดสอบอีกครั้งหนึ่ง (T₂) โดยให้เครื่องมือเดียวกันกับที่ใช้ในการทดสอบครั้งแรกและทดสอบกับทุกกลุ่ม
6. หาค่าความแตกต่างระหว่าง T₁ และ T₂ ของแต่ละบุคคลในกลุ่มตัวอย่างและหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็น DE และ DC
7. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมเป็นการทดสอบสมมุติฐาน $DE_1 = DE_2 = DC$ และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยเลือกให้สถิติที่เหมาะสม

แบบการวิจัยแบบที่ 4 Randomized Solomon four group design

1R	T ₁	X	T ₂	1D = T ₁ + X + U + I _{T1} X + I _{T1} U + I _{XU} + I _{T1X}
2R	T ₁		T ₂	2D = T ₁ + U + I _{T1} U
3R		X	T ₂	3D = X + U + I _{XU}
4R			T ₂	4D = U

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

1. เลือกกลุ่มตัวอย่างมาจากระชากรแบบสุ่ม
2. แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่มอย่างสุ่ม
3. ทำการทดสอบก่อนทำการทดลองกับกลุ่ม 1 และ 2 ส่วนกลุ่ม 3 และ 4 ไม่สอบ การที่แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม อย่างสุ่มในขั้นที่ 2 นั้นทำให้มีข้อตกลงเบื้องต้น (ยอมรับ) ได้ว่าถึงแม้ว่าจะไม่มีการทดสอบกับกลุ่ม 3 และ 4 แต่ธรรมชาติของคะแนนการทดสอบครั้งแรกนี้ของทั้ง 4 กลุ่มก็มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งโดยวิธีการนี้ทำให้ทราบว่า D ในกลุ่ม 1 และ 2 มีผลเนื่องมาจาก T₁ ส่วนกลุ่ม 3 และ 4 นั้น T₁ ไม่มีผลกระทบต่อ D
4. ทำการทดลองโดยกำหนดสภาพการให้ทั่ว ๆ ไป เหมือนกันทั้งหมด 4 กลุ่ม เว้นแต่ในกลุ่ม 1 และ 3 ที่มีการให้ตัวแปรการทดลอง (X) ซึ่งแตกต่างไปจากกลุ่ม 2 และ 4
5. เมื่อทำการทดลองไปแล้วระยะหนึ่งซึ่งคิดว่าตัวแปรการทดลอง (X) มีผลกระทบต่อเกณฑ์หรือตัวแปรตามแล้ว ทำการทดสอบกับทุกกลุ่มโดยใช้เครื่องมือเดิมที่เคยทดสอบกับกลุ่ม 1 และ 2 จะได้เป็น T₂
6. หาผลต่างของค่าเฉลี่ยของ T₁ T₂ 1D, 2D, 3D 4D
7. พิจารณาค่าของ D ว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากตัวแปรใดซึ่ง

จะได้

1D มีผลจาก T_1 , X , U (M,H), I_S (I_{T1X} , I_{T1U} , I_{XU} , I_{T1XU})

2D มีผลจาก T_1 , U , I_{T1U}

3D มีผลจาก X , U , I_{XU}

4D มีผลจาก U

8. ทดสอบผลเนื่องจากตัวแปรต่าง ๆ เช่น

ทดสอบผลเนื่องมาจากตัวแปรการทดลอง (X) ทดสอบความแตกต่างของ 3D-4D

แบบการวิจัยแบบที่ 5 Randomized control group posttest only design

R	E	X	TE
R	C		TC

รูปแบบการวิจัยแบบนี้มีลักษณะคล้ายกับ 2 กลุ่มสุดท้าย (ที่ไม่ได้รับการทดสอบก่อน) ในรูปแบบการวิจัยที่ 4 ขั้นตอนการวิจัยมีดังนี้

1. เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มจากมวลประชากร
2. แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิธีสุ่ม
3. ทำการทดลองหรือจัดกระทำกับกลุ่มทดลอง โดยจัดสภาพการณ์ทั่วไปของทั้งสองกลุ่มให้เหมือนกันทั้งหมด ยกเว้น X ที่กระทำกับกลุ่มทดลอง
4. ทำการทดสอบทั้งสองกลุ่มภายหลังการทดลองสิ้นสุด
5. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างสองกลุ่ม (T_E และ T_C) โดยให้ t-test หรือ ANOVA

แบบการวิจัยแบบที่ 6 Nonrandomized control group
pretest posttest design

E	T ₁	X	T ₂	:	DE
C	T ₁		T ₂	:	DE

ขั้นตอนในการวิจัย

1. เลือกกลุ่มตัวอย่างมา 2 กลุ่ม แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง และ
กลุ่มควบคุม
2. ทำการทดสอบกับทั้งสองกลุ่ม เพื่อตรวจสอบค่าเฉลี่ยและ
ลักษณะความแปรผันของทั้งสองกลุ่มให้มีลักษณะคล้ายคลึงกัน
3. ให้ตัวแปรทดลอง (X) แก่กลุ่มทดลองนอกนั้นจัดสภาพการณ์
เหมือนกันทั้งสองกลุ่ม
4. ทำการทดสอบหลังการทดลอง (T₂) ด้วยเครื่องมือชนิด
เดียวกัน
5. ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของ D_E และ D_C
โดยใช้ t-test หรือวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA)

แบบการวิจัยแบบที่ 7 Counterbalanced design

		เวลา			
		1	2	3	4
กลุ่ม	A	Xa	Xb	Xc	Xd
	B	Xb	Xd	Xa	Xc
	C	Xc	Xa	Xd	Xb
	D	Xd	Xc	Xb	Xa

ขั้นตอนในการทดลอง

1. เลือกกลุ่มตัวอย่างมาจำนวนกลุ่มเท่ากับจำนวนรูปแบบของการจัดกระทำ (Treatment) ดังตัวอย่างในแบบการวิจัยนี้มี 4 แบบการจัดกระทำ ฉะนั้นจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างมา 4 กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่ม A, B, C, D

2. จัดหมุนเวียนการจัดกระทำ Xa, Xb, Xc, Xd ในแต่ละกลุ่มการทดลองโดยไม่ซ้ำกันในแต่ละช่วงเวลา (ตามแบบการวิจัยที่ให้ไว้หรือรูปแบบอื่น ๆ) โดยให้ทุกกลุ่มได้รับการจัดกระทำทุก ๆ treatment และทำการทดสอบทุกครั้งถึงสิ้นสุดการทดลองในแต่ละช่วงเวลา

3. หาค่าเฉลี่ยของผลรวมกันเนื่องมาจากการจัดกระทำ Xa, Xb, Xc, Xd และเปรียบเทียบโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

แบบการวิจัยแบบที่ 8 One group time series design

T1	T2	T3	T4	X	T5	T6	T7	T8
----	----	----	----	---	----	----	----	----

การศึกษาแบบนี้เป็นการศึกษาระยะยาวเป็นการติดตามผลความเจริญเติบโตหรือพัฒนาการตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลากับการเปลี่ยนแปลง

ขั้นตอนในการวิจัย

1. เลือกกลุ่มตัวอย่างมาศึกษา 1 กลุ่ม
2. ทดสอบหรือสังเกต ติดต่อกันหลาย ๆ ครั้ง เป็น T₁ , T₂ , T₃ , T₄ ... โดยเว้นระยะห่างพอสมควรเพื่อศึกษาแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ
3. ทำการทดลองหรือจัดกระทำ (X) ไปช่วงเวลาหนึ่ง
4. ทำการทดสอบภายหลังสิ้นสุดการทดลอง แล้วทดสอบติดต่อกันเป็นระยะ ๆ ต่อไปเช่นเดียวกับการกระทำในข้อ 2
5. ตรวจสอบหรือเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงจาก T₄ ไป T₅ ว่ามากกว่าการเปลี่ยนแปลงจาก T₁ T₂ T₃ T₄ และ T₅ T₆ T₇ T₈ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติโดยไม่ได้ให้การจัดกระทำเกี่ยวกับตัวแปรการทดลองหรือไม่ ถ้าการเปลี่ยนแปลงจาก T₄ ไป T₅ มากกว่าการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามธรรมชาตินั้นแล้วสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงนั้นอาจเกิดจากการให้การทดลอง (X)

แบบการวิจัยที่ 9 Control group time series design

E	T1E	T2E	T3E	T4E	X	T5E	T6E	T7E	T8E
C	T1C	T2C	T3C	T4C		T5C	T6C	T7C	T8C

แบบการวิจัยแบบนี้มีลักษณะวิธีดำเนินการเช่นเดียวกับแบบที่ 8 แตกต่างกันที่ว่าแบบนี้มีกลุ่มควบคุมเข้ามาช่วยในการเปรียบเทียบ อันเป็นการแก้ไขข้อบกพร่องของการวิจัยแบบที่ 8

โดยมีหลักว่าถ้าอัตราเพิ่มของค่าการวัดจาก T4 ไป T5 ของกลุ่มทดลองมีค่าสูงกว่าอัตราการเพิ่มจาก T4 ไป T5 ของกลุ่มควบคุมแล้วแสดงว่าตัวแปรการทดลอง (X) ส่งผลต่อเกณฑ์ (ตัวแปรตาม)

แบบการวิจัยแบบที่ 10 Factorial design

รูปแบบของการวิจัยแบบที่ 10 นี้จัดว่าเป็นรูปแบบที่ประยุกต์ (advance design) มากกว่าโดยการวิจัยแบบนี้จะกระทำการทดสอบโดยมีตัวแปรการทดลองมากกว่า 1 ตัวแปรและมีเป้าหมายหลักเพื่อศึกษาผลกระทบร่วมกัน (interaction effect) ของกลุ่มตัวแปรและผลกระทบเฉพาะตัว (main effect) ของแต่ละตัวแปรการทดลองว่าจะส่งผลต่อตัวแปรตามเช่นไร

แบบการวิจัยแบบสลับกัน (ABA design)

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2532 : 36 - 41) ได้กล่าวถึง การวิจัยเชิงทดลองแบบสลับกัน ว่าเป็นเทคนิคการวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก (Small-N approach) ประมาณ 1 - 5 หน่วย การที่ใช้เทคนิคนี้ในงานที่สามารถบอกความสัมพันธ์เชิงเป็นเหตุและผลของตัวแปรได้

ลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงทดลองแบบสลับกลับ

1. ให้ผู้ถูกทดลองประมาณ 1 - 5 คน
2. ไม่จำเป็นต้องเลือกผู้ถูกทดลองด้วยการสุ่มตัวอย่าง
3. เน้นการเปรียบเทียบเงื่อนไขของการทดลองกับเงื่อนไขการควบคุมในเวลาที่แตกต่างกัน
4. เน้นการวัดซ้ำหลายครั้งจากหน่วยทดลองหน่วยเดียว
5. การจัดการกระทำกับข้อมูลตลอดการทดลอง
6. ใช้เทคนิคการตัดทิ้งในการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน
7. สามารถเปลี่ยนตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระในขณะที่ยังอยู่ในขณะทดลอง

แบบแผนการวิจัย

ABA

A คือระยะที่เรียกว่า เส้นฐาน (Baseline) อันเป็นระยะที่ผู้ทดลองวัดพฤติกรรมของผู้ถูกทดลองในสภาพการณ์ปกติ

B เป็นระยะทดลองที่มีการใส่ทรีตเมนต์

A ตัวท้าย คือระยะที่ยกทรีตเมนต์ออกไปเพื่อให้เข้าสู่สภาพการณ์ปกติอีกครั้ง เพื่อจะดูว่าพฤติกรรมนั้นกลับเข้าสู่เส้นฐานหรือไม่

เนื้อหาของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ซึ่ง สุธา จันทน์เอม (2527 : 3) ได้ให้คำจำกัดความของจิตวิทยาการแนะแนว (Psychology of Guidance) ว่าหมายถึง การนำเอาหลักการทางจิตวิทยาเข้ามาใช้เพื่อการแนะแนว เพราะการแนะแนวจะได้ผลดีหรือมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นจำเป็นต้องอาศัยหลักการทางจิตวิทยา เครื่องมือ การวัด

378.242
น425ก

-2 เม.ย. 2536

3640155

สำนักหอสมุด
มหาวิทยาลัยนเรศวร

และการทดสอบทางจิตวิทยามาใช้เพื่อช่วยให้เข้าใจเด็กและบุคคลดีขึ้น ซึ่งจากความหมายดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาของจิตวิทยาการแนะแนวออกเป็นจิตวิทยาและการแนะแนว ซึ่งรายละเอียดจะกล่าวตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. จิตวิทยา (Psychology)

1.1 ความหมาย ไสภะ ชูพิกุลชัย (2521 : 2) ได้ให้ความหมายของจิตวิทยา คือศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์และสัตว์ อรรถชัย ขึ้นมณุษย์ (2524 : 1) ได้กล่าวว่า จิตวิทยาเป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวบุคคล และพยายามทำความเข้าใจสาเหตุต่าง ๆ ที่ส่งผลให้คนแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัวดังที่ปรากฏอยู่ ซึ่งทั้งนี้จะรวมถึงการประพฤติปฏิบัติทุกอย่างของบุคคลเท่าที่สามารถสังเกตเห็นได้ หรือใช้เครื่องมือช่วยสังเกตได้ ตลอดจนกลไกภายในตัวบุคคลซึ่งไม่มีใครเคยเห็น แต่อนุมานเอาจากการกระทำหรือการแสดงออก

เอนกกุล กรี่แสง (2526 : 1) ได้ให้ความหมายของจิตวิทยาว่า เป็นวิชาที่ศึกษาถึงเรื่องจิต และเป็นวิทยาศาสตร์แขนงหนึ่งที่ศึกษาถึงพฤติกรรม

สรุปได้ว่า จิตวิทยาหมายถึง วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับจิตและพฤติกรรมของมนุษย์

1.2 จุดมุ่งหมายของจิตวิทยา สิริวุฒิ บุญยโสภณ (2528 : 1) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของจิตวิทยาดังนี้ เพื่อศึกษาถึงสาเหตุของการเกิดพฤติกรรม เพื่อพยากรณ์และควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ให้เกิดขึ้นในแนวทางที่พึงประสงค์ โดยอาศัยความรู้และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่รวบรวมไว้เป็นตัวพยากรณ์

1.3 สาขาของวิชาจิตวิทยา จิตวิทยามีขอบเขตเนื้อหากว้างขวางมาก โดยแบ่งออกเป็นสาขาย่อย ๆ หลายสาขา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งสาขาของวิชาจิตวิทยาตามเนื้อหาวิชาจิตวิทยาที่ทำการวิเคราะห์ได้ดังนี้

1.3.1 จิตวิทยาสังคม (Social Psychology)

1.3.1.1 ความหมาย อัลพอร์ต (พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์ และคนอื่น ๆ. 2528 : 6 ; อ้างถึงมาจาก Allport. 1968 : unpagged) กล่าวว่าวิชาจิตวิทยาสังคมนั้น เป็นการพยายามทำความเข้าใจว่า

ความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมของแต่ละบุคคลนั้นได้รับอิทธิพลมาจากผู้อื่น
อย่างไร

ชาว และโคทน์ซา (พัชนี วรกวิน, 2526 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Shaw and Coatzna. 1970 : 3) กล่าวว่า จิตวิทยาสังคม เป็นวิธีการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ของพฤติกรรมของบุคคลในรูปของ องค์ประกอบของตัวเราทางสังคม

พัชนี วรกวิน (2526 : 2) กล่าวว่า จิตวิทยาสังคมเป็นวิธีการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ที่มุ่งศึกษาถึงผลของความสัมพันธ์กัน ระหว่างเอกัตบุคคล โดยมีองค์ประกอบทางสังคมเป็นตัวเราในระดับที่มีการกระทำ ร่วมกัน

1.3.1.2 เนื้อหาของจิตวิทยาสังคม นักจิตวิทยา สังคมมุ่งสนใจเนื้อหาต่าง ๆ ซึ่งถูกจัดไว้ว่าเป็นขอบข่ายของวิชาจิตวิทยาสังคม ดัง หัวข้อต่อไปนี้คือ การอบรมขัดเกลาและการเรียนรู้ทางสังคม การสื่อสารระหว่าง บุคคล ทศนคติและการเปลี่ยนทศนคติ อคติ การโฆษณาชวนเชื่อการรับรู้เกี่ยวกับ สังคม ความดึงดูดใจระหว่างบุคคล แรงจูงใจทางสังคม เช่น การใส่สัมพันธ์ พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง การเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น กระบวนการกลุ่มและการ เป็นผู้นำของกลุ่ม การคล้อยตามการให้ความร่วมมือและการแข่งขัน และอิทธิพล ของสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ปัจจุบันนี้นักจิตวิทยาสังคมกำลังมุ่งความสนใจไปทำ การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเพิ่มประชากรและอันตรายจากภาวะสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ พร้อมทั้งพยายามค้นคว้าหาแนวทางกระตุ้นให้ประชากรทั้งหลายเล็งเห็นถึงความ สำคัญของการมีจริยธรรมช่วยเหลือเอื้อเฟื้อผู้อื่น เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การที่นักจิตวิทยาสังคมมุ่งสนใจในประเด็นดังกล่าวเนื่องจากปริมาณการเพิ่มของ ประชากรสูงขึ้นอย่างน่าเป็นห่วง ทำให้ชาวโลกบางแห่งต้องขาดแคลนอาหารอย่าง หนักเป็นชนวนให้เกิดสงครามระหว่างประเทศและภายในประเทศติดต้ามมา การ ขาดแคลนสิ่งสนองความต้องการขั้นพื้นฐานและความเจริญอย่างรวดเร็วทางด้าน วัตถุทำให้จริยธรรมของประชากรเสื่อมลง ประชากรขาดความเห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อแก่ผู้อื่น นอกจากนี้ความแออัดยัดเยียดและการนำทรัพยากร

ธรรมชาติมาสังเคราะห์เพื่อให้งานให้เพียงพอับความต้องการของประชากรยัง
ทำให้สิ่งแวดล้อมเป็นพิษขึ้นด้วย นักจิตวิทยาจึงร่วมกับนักวิชาการสาขาอื่น ๆ ที่
เกี่ยวข้องพยายามค้นคว้าหาทางที่จะช่วยแก้ไขและปรับปรุงสิ่งเหล่านี้เพื่อให้ความ
เป็นอยู่ของมนุษย์มีคุณภาพสูงขึ้น (พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์ และคนอื่น ๆ . 2528 :
8 - 9)

1.3.2 จิตวิทยาบุคลิกภาพ ในทางจิตวิทยานั้นมนุษย์ทุกคน
มีบุคลิกภาพ เพราะทุกคนมีบุคลิกภาพเฉพาะที่ปรากฏให้เห็นและรู้สึกได้ในภาวะที่
แตกต่างกัน เช่น ลักษณะทางกาย ได้แก่ รูปร่างหน้าตา ทรวดทรง การแต่งกาย
เป็นต้น ลักษณะทางจิต ได้แก่ การจำการลืม ความคิด เป็นต้น ลักษณะทางความ
สามารถ ได้แก่ ความสามารถในการเรียนรู้และฝึกฝน ความสามารถในการแก้
ปัญหา เหตุการณ์เฉพาะหน้า การมีไหวพริบบริบูรณ์ การริเริ่ม เป็นต้น ลักษณะ
เฉพาะทางอุปนิสัยใจคอความประพฤติ ได้แก่ การมีศีลธรรมจรรยา สุภาพอ่อนโยน
ความซื่อสัตย์สุจริต การเสียสละมีน้ำใจนักกีฬา เป็นต้น ลักษณะทางอารมณ์ ได้แก่
ความตลกใจ ตื่นเต้น หวั่นไหวหรือควบคุมได้ ความใจเย็น กล้าหาญเด็ดเดี่ยว
ความรักและความเกลียด เป็นต้น ลักษณะทางใจ ได้แก่ ความเป็นคนกระฉับกระเฉง
ว่องไวหรือเฉื่อยชา ใจแข็ง และใจอ่อน ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน เป็นต้น

1.3.2.1 ความหมาย เอนกกุล กรีแสง (2526 : 43 - 44) กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า บุคลิกภาพของแต่ละบุคคล เป็นผลรวมของ
คุณสมบัติและลักษณะต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบของพฤติกรรม วิธีปรับตนต่อ
สถานการณ์ต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อม วิธีทางดำเนินชีวิตตลอดจนระบบความคิด
ความเชื่อเจตคติ ค่านิยม และอุดมคติ

กัลยา สุวรรณแสง (2533 : 1)

กล่าวไว้พอสรุปได้ว่าบุคลิกภาพ หมายถึงปฏิกิริยาตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งเร้านั้น
เป็น เรื่องของพฤติกรรมของแต่ละบุคคลต่างก็มีแบบแผนแสดงพฤติกรรมของตนเอง
แบบแผนพฤติกรรมนั้นอาจมีความคล้ายคลึงกันบ้างในบางส่วน แต่ก็ไม่เหมือนกันทั้ง
หมด ดังนั้นจึงสามารถแยกความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้ แบบแผนพฤติกรรมจึง
เป็นสิ่งที่นำไปสู่การสร้างบุคลิกภาพ

เอ็ดเวิร์ดส์ (Edwards. 1959 :

216) กล่าวว่า บุคลิกภาพคือ รูปแบบของพฤติกรรมที่อยู่ในแต่ละบุคคล รูปแบบของบุคลิกภาพเป็นผลมาจากปฏิกริยาร่วมกันอย่างซับซ้อนของโครงสร้างของร่างกาย และจากประสบการณ์ที่ผ่านมา

มันซิงเจอร์ (Munsinger. 1975 :

413) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นผลมาจากการเชื่อมโยงทางพันธุกรรม พัฒนาการทางร่างกาย กับการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมแต่ผลอันเกิดมาจากพันธุกรรม ยีนส์จะเป็นตัวกำหนดพัฒนาการทางเพศ อารมณ์ และความก้าวร้าว

จากความหมายและคำอธิบายต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นพอสรุปได้ว่า บุคลิกภาพมิใช่เป็นสิ่งที่มีความแต่กำเนิดแต่อย่างเดียวก่อน แต่ยังเป็นลักษณะทางกายและสติปัญญาบางประการที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากพันธุกรรม ดังนั้นบุคคลจะมีบุคลิกภาพได้ก็เพราะการที่ได้เข้าไปมีความสัมพันธ์ และมีปฏิกริยาตอบสนองกับสิ่งแวดล้อม โดยบุคคลจะเริ่มมีการเรียนรู้ความสัมพันธ์ และมีปฏิกริยาโต้ตอบกับสิ่งแวดล้อมมาตั้งแต่วัยทารก แล้วจะพัฒนาบุคลิกภาพในบุคคลและดำเนินต่อเนื่องในบุคคลเรื่อยมาจนกระทั่งเข้าสู่วัยรุ่นจะเริ่มปรากฏให้เห็นชัดเจนพอสมควรและเมื่อถึงวัยผู้ใหญ่จึงเห็นได้ชัดเจนที่สุด

1.3.2.2 ลักษณะของบุคลิกภาพ กิลฟอร์ด

(Guilford. 1957 : 7) ได้แบ่งลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลตามลักษณะ

(Traits) ต่าง ๆ ได้ 7 ลักษณะ และได้กล่าวยความหมายของแต่ละลักษณะไว้ดังนี้

1.3.2.2.1 ทางด้านความสนใจ

(Interests) เป็นความปรารถนาของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การได้วาดที่ การทำงานด้วยมือ ฯลฯ

1.3.2.2.2 ทางด้านความต้องการ

(Needs) เป็นความปรารถนาที่มีอยู่ชั่วชีวิตของมนุษย์ เช่น ความต้องการยกย่องนับถือ ต้องการความสะดวกสบาย และอื่น ๆ

1.3.2.2.3 ทางด้านเจตคติ

(Attitudes) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อบุคคลหรือวัตถุสิ่งของและความคิดเห็น เช่น เจตคติต่อภาษีรายได้ ทศนคติต่อการคุมกำเนิดเจตคติต่อคนจีน

เป็นต้น

1.3.2.2.4 ทางด้านความถนัดตาม
ธรรมชาติ (Aptitudes) เป็นเรื่องของความสามารถของบุคคลที่จะทำหรือปฏิบัติ
งานต่าง ๆ

1.3.2.2.5 ทางด้านสภาพทาง
อารมณ์ (Temperament) คำนึงค่อนข้างยากต่อการให้คำจำกัดความ โดยทั่วไป
เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง ร่าเริงแจ่มใส

1.3.2.2.6 ทางด้านสรีรวิทยา
(Physiology) เป็นเรื่องของการทำงานของระบบอวัยวะต่าง ๆ เช่น การ
หายใจ การเผาผลาญอาหารในร่างกาย ฯลฯ

1.3.2.2.7 ในด้านรูปร่างภายนอก
(Morphology) เป็นเรื่องของโครงสร้างหรือรูปร่างของร่างกาย เช่น ความสูง
น้ำหนัก สีผิวของร่างกาย เป็นต้น

1.3.3 สุขภาพจิต

1.3.3.1 ความหมาย มูลลี (Mouly. 1965 :
427) ให้ความหมายสุขภาพจิตพอสรุปได้ว่า สุขภาพจิตคือ ความสามารถในการ
ปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยการปรับตัวนั้น ๆ จะ
ต้องสามารถสนองความต้องการของตนเองและสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมของบุคคล
นั้น ๆ ด้วย

พรหมภิดา แสนคำเครือ (2528 : 4)
ได้อธิบายความหมายของสุขภาพจิตได้ว่า สุขภาพจิต คือ สภาพจิตใจที่มั่นคงและ
สมบูรณ์ของมนุษย์ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างมีความสุข

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 6)
ได้อธิบายความหมายสุขภาพจิต สรุปได้ว่า สุขภาพจิต คือ ความสมบูรณ์ทางจิตใจ
ของมนุษย์ที่ช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตและปรับปรุงตัวในสังคมได้อย่างเหมาะสม
มีความสุข มีสมรรถภาพในการทำงาน มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นสามารถทำ
ประโยชน์ให้กับตนเองและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากคำจำกัดความที่ผู้รู้ได้อธิบายไว้แตกต่างกันนั้น

สามารถสรุปได้ว่าสุขภาพจิต หมายถึง สภาวะทางจิตใจที่มั่นคงและสมบูรณ์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข ไม่มีอาการของโรคจิต โรคประสาท สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี สร้างสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นได้

1.3.3.2 ลักษณะของผู้มีสุขภาพจิตดี ริงเนส เคลาส์เมเยอร์ และซิงเกอร์ (Ringness, Klausmeier and Singer, 1959 : 372 - 373) ได้เสนอลักษณะของผู้มีสุขภาพจิตดีโดยสรุปได้ดังนี้

1.3.3.2.1 มีความพึงพอใจในตนเอง เช่น มีความภูมิใจในตนเอง ยอมรับตนเอง มีอารมณ์ขัน สามารถแสวงหาความพึงพอใจจากการดำเนินชีวิตประจำวัน ยอมรับความผิดพลาดของชีวิต ไม่ปล่อยปละให้ชีวิตตกอยู่ภายใต้อารมณ์กลัว เกลียด โกรธรัก อิจฉาริษยา และวิตกกังวลหรือความรู้สึกผิด สามารถดำเนินชีวิตด้วยความมีเหตุผลมากกว่าด้วยความรู้สึก เป็นต้น

1.3.3.2.2 มีความพึงพอใจในผู้อื่น เช่น สามารถให้ความรัก ยอมรับและไว้วางใจผู้อื่น มีสัมพันธภาพที่ดีและยาวนานกับบุคคลอื่น ไม่ทำตัวมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น และไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้อื่น มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เป็นกลุ่ม

1.3.3.2.3 มีความสามารถในการดำเนินชีวิต เช่น เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ ยอมรับประสบการณ์และความคิดใหม่ ๆ สามารถตั้งเป้าหมายของชีวิตได้อย่างเหมาะสม หรือตามความเป็นจริง และไม่หวาดกลัวในเป้าหมายนั้น ๆ เป็นต้น

อีแวนส์ และสมิท (Evans and Smith, 1970 : 327) ได้เน้นลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตดีไว้คล้ายคลึงกับของริงเนส เคลาส์เมเยอร์ และซิงเกอร์ โดยกล่าวเพิ่มเติมไว้สรุปได้ว่า ผู้มีสุขภาพจิตดี นอกจากมีความพึงพอใจในตนเอง มีความพึงพอใจในผู้อื่น มีความสามารถในการดำเนินชีวิต จะต้องมีการยอมรับนับถือตนเอง โดยเข้าใจและตระหนักรู้ถึงแรงจูงใจที่เบื้องหลังในการแสดงพฤติกรรมของตนเองมีการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง

1.3.3.3 ลักษณะของผู้มีสุขภาพจิตไม่ดี มูลี

(Mouly. 1965 : 433) ได้อธิบายถึงลักษณะพฤติกรรมของของผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดีไว้ในแง่ของการปรับตัวไม่ดี โดยสรุปได้ว่า พฤติกรรมของการปรับตัวไม่ดี ได้แก่ กิริยาโผงผาง กระวนกระวาย ใจลอย หลงลืม-กังวล อารมณ์หวั่นไหว ไม่เป็นตัวของตัวเอง ไม่สามารถตัดสินใจเองได้ การปฏิบัติหน้าที่ภายในร่างกายผิดปกติ เป็นต้น

1.3.4 จิตวิทยาการศึกษา (Educational Psychology)

1.3.4.1 ความหมาย กมลรัตน์ หล้าสว่างซ์

(2524 : 3 - 4) ได้ให้ความหมายของจิตวิทยาการศึกษาว่า เป็นวิชาที่กล่าวถึงการศึกษาพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การเรียนการสอน เนื้อหาของวิชาจะเน้นถึงพฤติกรรมในการเรียนรู้ การพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ลักษณะของธรรมชาติของผู้เรียน สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ ตลอดจนวิธีการนำความรู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้นไปประยุกต์ใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพ

ธีรรุณี บุญโสภณ (2528 : 6) ได้กล่าวว่า จิตวิทยาการศึกษา เป็นการนำเอาทฤษฎีและเนื้อหาวิชาของจิตวิทยาสาขาต่าง ๆ มาผสมผสานกันเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

โสภา ชูพิกุลชัย (2521 : 10) ได้กล่าวว่า จิตวิทยาการศึกษาเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับเรื่องสภาพการเรียนรู้ ประเภทและวิธีการเรียนรู้ โรงเรียน สิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อผู้เรียน การปรับตัวของครู ความแตกต่างระหว่างบุคคล และการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล

1.3.4.2 ขอบข่ายของวิชาจิตวิทยาการศึกษา
กมลรัตน์ หล้าสว่างซ์ (2524 : 4) ได้กำหนดขอบข่ายของวิชาจิตวิทยาการศึกษาไว้ดังนี้

1.3.4.2.1 ศึกษาเกี่ยวกับ

องค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งของผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียน ซึ่งมีอิทธิพลต่อ

การเรียนรู้ โดยเน้นเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual difference) ในด้านต่าง ๆ เช่น เชาวน์ปัญญา ความถนัด ความสนใจ ทักษะ เป็นต้น

1.3.4.2.2 ศึกษาเกี่ยวกับการ

การเรียนรู้ (Learning) ได้แก่ ธรรมชาติของการเรียนรู้ องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การแก้ปัญหาโดยอาศัยหลักการเรียนรู้ ตลอดจนการถ่ายโยงการเรียนรู้จากสิ่งหนึ่งไปยังสิ่งอื่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ดีขึ้น และเร็วขึ้นอีก เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญมากในวิชาจิตวิทยาการศึกษา

1.3.4.2.3 ศึกษาเกี่ยวกับการนำ

เทคนิคและวิธีการเรียนรู้แล้วนั้นไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน การแก้ปัญหา ตลอดจนการปรับตัว การดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.4.2.4 ศึกษาเกี่ยวกับการ

ดัดแปลงพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา ไปเป็นพฤติกรรมที่สังคมปรารถนาโดยอาศัยหลักการเรียนรู้ต่าง ๆ

1.3.5 จิตวิทยาอุตสาหกรรม (Industrial Psychology)

1.3.5.1 ความหมาย อีรวูฟี บุญไสภณ (2528 : 7) ได้กล่าวว่า จิตวิทยาอุตสาหกรรมเป็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่ทำงานอยู่ในระบบอุตสาหกรรมในสภาวะต่าง ๆ โดยเน้นด้านการพัฒนาและปรับปรุงมนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน การจูงใจ การคัดเลือกบุคลากร การฝึกอบรม สภาพการทำงาน เป็นต้น ให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นเพื่อเพิ่มสมรรถนะในการผลิต

ไสภณ ชูพิกุลชัย (2521 : 11) ได้กล่าวว่า จิตวิทยาอุตสาหกรรมเป็นจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าหาวิธีและผลต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน การพัฒนาความคิดในงานที่ต้องการความชำนาญสูง ผลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่องาน แรงจูงใจในการทำงาน การประเมินผลในการทำงาน เป็นต้น

โดยสรุป การศึกษาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรม จะช่วยส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจอุตสาหกรรม การค้าซึ่งรวมทั้งการให้บริการ ได้มีความรู้ความเข้าใจถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในองค์การ ตั้งแต่

การคัดเลือกกำลังคนที่มีความรู้และความเหมาะสม เข้ามาทำงานในหน้าที่ และ ความรับผิดชอบในการให้การฝึกอบรม กระตุ้นจิตใจให้กำลังคนเหล่านั้นให้มีความรู้ ความสามารถทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีของโลกในปัจจุบัน

1.3.5.2 ขอบเขตของจิตวิทยาอุตสาหกรรม
มาโนช สุขฤกษ์ และคนอื่น ๆ (2523 : 12 - 18) ได้กล่าวถึงขอบเขตของ จิตวิทยาอุตสาหกรรม ดังนี้

1.3.5.2.1 ศึกษาเกี่ยวกับสภาพ
แวดล้อมในการทำงาน

1.3.5.2.2 ศึกษาด้านมนุษย์สัมพันธ์
ของผู้ร่วมงาน

1.3.5.2.3 ศึกษาด้านสุขภาพจิต
ของคนงาน

1.3.6 จิตวิทยาการทดลอง

1.3.6.1 ความหมาย ไสภา ชูพิกุลชัย (2521 : 10) กล่าวว่า จิตวิทยาการทดลองเป็นจิตวิทยาซึ่งศึกษาเกี่ยวกับขบวนการขั้น พื้นฐานของมนุษย์และสัตว์ เกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ ความจำ การรับรู้ เพศนา การความคิด โดยเน้นถึงวิธีการทดลอง ความจริง ทฤษฎีต่าง ๆ ซึ่งได้มาจากการ สังเกตการทดลอง

อรรถัย ชื่นมณีย์ (2524 : 11)
กล่าวว่า จิตวิทยาการทดลองเป็นวิชาที่ศึกษาขบวนการพื้นฐานเกี่ยวกับคนและสัตว์ โดยวิธีทดลอง

สรุปได้ว่า จิตวิทยาการทดลอง เป็นจิตวิทยาที่ศึกษา เกี่ยวกับขบวนการพื้นฐานของมนุษย์และสัตว์ เช่น การเรียนรู้ ความคิด ความจำ ต่าง ๆ โดยวิธีการทดลอง

2. การแนะแนว

2.1 ความหมาย คาเวีย และนาร์ริส (ทองเรียน อมรัชกุล และ คนอื่น ๆ. 2528 : 3 ; อ้างอิงมาจาก Davia and narris. 1949 : unpagged) กล่าวถึงความหมายของการแนะแนวว่า การแนะแนวคือกระบวนการ

ช่วยเหลือให้นักเรียนเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักควบคุมตนเอง รู้จักกาลเทศะ สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ รู้จักสำรวจตนเองว่ามีความสามารถสนใจอะไรบ้าง และช่วยให้ได้พัฒนาความสามารถและความสนใจนั้นอย่างเต็มที่

เซอร์ทเซอร์ และสโตน (ทองเรียน อมรัชกุล และคนอื่น ๆ . 2528 : 4 ; อ้างถึงมาจาก Shertzer and Stone. 1971 : unpagged) ได้สรุปว่า การแนะแนวคือกระบวนการให้ความช่วยเหลือแก่บุคคล เพื่อให้มีความเข้าใจตนเองและเข้าใจโลกทั้งภายนอกและภายในของเขา

กรมวิชาการ (2532 : 1) ได้ให้ความหมายของการแนะแนว คือกระบวนการหนึ่งซึ่งจะช่วยให้นักเรียนรู้จัก และเข้าใจตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อม สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์การต่าง ๆ ได้

สรุปได้ว่า การแนะแนว หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือบุคคลให้สามารถตัดสินใจได้ เข้าใจตนเอง รู้จักตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อม รวมทั้งสามารถปรับตัวกับบุคคลอื่น และมีชีวิตอย่างเป็นสุขได้

2.2 จุดมุ่งหมายของการแนะแนว เนื่องจากการแนะแนวเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อบุคคลในสถาบันการศึกษาทุกระดับ ดังนั้น ผู้ทำการแนะแนวจึงควรตระหนักถึงการป้องกัน การแก้ไขปัญหา และการส่งเสริมพัฒนาการแก่บุคคลในสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง ดังเช่น ทองเรียน อมรัชกุล และคนอื่น ๆ (2528 : 54 - 55) และบุหงา วชิระศักดิ์มงคล (2523 : 18 - 19) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการแนะแนวในด้านต่าง ๆ มีใจความสรุปได้ดังนี้

2.2.1 จุดมุ่งหมายสูงสุด

2.2.1.1 การทำให้บุคคลเกิดการพัฒนาอย่างดีที่สุดในทุก ๆ ด้าน เท่าที่จะเป็นไปได้อย่างเต็มที่และมีความสมดุล

2.2.1.2 ทำให้บุคคลรู้จักกาลเทศะ

2.2.1.3 การทำให้บุคคลมีความเจริญอกงามในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ พร้อมทั้งสามารถที่จะแนะแนวและช่วยเหลือตนเองได้ในทุกเรื่อง

2.2.1.4 การทำให้บุคคลเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิต

อยู่อย่างมีความสุขตามสภาพของตน และอยู่อย่างสงบสุขในสังคมได้อย่างแท้จริง

2.2.2 จุดมุ่งหมายในระยะสั้น

2.2.2.1 การช่วยให้นักเรียนเกิดการพัฒนา

ความคิดริเริ่ม ความรับผิดชอบ การนำ และการแนะนำตนเอง ตลอดจนสามารถเลือกจุดมุ่งหมายของตนเอง ได้อย่างฉลาด

2.2.2.2 การช่วยให้นักเรียนเกิดการรู้จัก

พยากรณ์ การหลีกเลี่ยง และการป้องกันวิกฤติการณ์ที่จะเกิดขึ้น พร้อมทั้งสามารถเลือกวางแผนในขณะที่เกิดวิกฤติการณ์ในชีวิตของตนเอง ได้

2.2.2.3 การช่วยให้นักเรียนเกิดการตระหนักรู้

การเข้าใจ เผชิญกับปัญหา เทคนิคการแก้ปัญหาของตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้

2.2.2.4 การช่วยให้นักเรียนรู้จักปรับตัวให้เข้า

กับโรงเรียนและชีวิตได้อย่างมีความสุข

2.2.2.5 การช่วยให้ผู้บริการสามารถที่จะจัด

การโครงการต่าง ๆ และช่วยให้ครูผู้สอนหนังสือ ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2.2.6 การช่วยพัฒนาพลเมืองให้มีส่วนร่วม

และช่วยเหลือแก้ปัญหาด่วนวิถิทางการดำเนินชีวิตแบบประชาธิปไตย

2.2.2.7 เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายอื่น ๆ เช่น

การให้ความช่วยเหลือภายในบ้าน ท้องถิ่น ชุมชน ได้รู้จักพัฒนานิสัยทางจริยธรรม

มิลเลอร์ (Miller, 1971 : 451) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการแนะแนวว่าเป็นการช่วยบุคคลแต่ละคนให้พัฒนา ไปตามรูปแบบที่ชีวิตของตนเอง โดยมีความสอดคล้องกับค่านิยมของตนเอง และค่านิยมทางวัฒนธรรมที่เขาดำรงชีวิตอยู่

2.3 หน้าที่ของการแนะแนว พรหมลิขิตา แสนคำเครือ (2528 : 10) กล่าวถึงหน้าที่สำคัญของการแนะแนวไว้ 3 ประการ ดังนี้

2.3.1 การแก้ไขหรือการซ่อมเสริม เป็นการช่วยเหลือให้บุคคลได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่ถูกตอง เป็นที่ยอมรับของตนเองและสังคม

2.3.2 การป้องกันหรือการปรับปรุง เป็นการช่วยเหลือให้บุคคลสามารถป้องกันตนเองจากปัญหาต่าง ๆ พร้อมทั้งปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

2.3.3 การพัฒนาการหรือการทำให้พัฒนาการดำเนินไปด้วยดี เป็นการช่วยให้บุคคลได้เห็นรูปแบบของการพัฒนาที่ดี เพื่อสร้างพัฒนาการให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง

2.4 ความสำคัญของการแนะแนว สภาพต่าง ๆ ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วหลายประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา การที่เราปล่อยให้เด็กแก้ปัญหาและเผชิญกับสิ่งแวดล้อมที่ยุ่งยากซับซ้อนด้วยตนเอง ย่อมทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา จำเป็นต้องอาศัยการแนะแนว ทั้งนี้ วัชร ทรัพย์มี (2523 : 6 - 7) และ สกิต วงศ์สุวรรณ (2527 : 1 - 3) ได้กล่าวสรุปโดยย่อถึงสาเหตุที่ต้องมีการจัดบริการแนะแนวขึ้นในประเทศไทยนั้น เนื่องจาก

2.4.1 จำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้น อัตราส่วนระหว่างครูกับนักเรียนไม่สมดุลกัน

2.4.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้พ่อแม่ของเด็กไม่ได้ใกล้ชิดเด็กเท่าที่ควร

2.4.3 มีวิทยาการใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย

2.4.4 ปัจจุบันหลักสูตรในโรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงมาก

2.4.5 มีอาชีพใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น

2.4.6 ค่านิยมของคนในสังคมเปลี่ยนไป

2.4.7 ความเจริญทางด้านการศึกษาในประเทศไทยยังไม่ทั่วถึง

ไม่ทั่วถึง

2.4.8 สภาพการทำงานในปัจจุบันมีการแข่งขันสูง

2.4.9 ประชาชนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อบางอาชีพ

2.4.10 วัฒนธรรมด้านวัตถุเจริญรุดหน้ากว่าด้านจิตใจและ

ศีลธรรม

2.4.11 วัฒนธรรมต่างชาติโดยเฉพาะของตะวันตกถ่ายทอด

แพร่หลายเอกลักษณ์ของไทยจึงเปลี่ยนไป ทำให้เกิดการรวนเร

จากสภาพต่าง ๆ เหล่านี้ แสดงให้เห็นว่า การแนะแนว จำเป็นต้องจัดขึ้นเพราะการแนะแนวจะช่วยให้บุคคลสามารถมองและเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง สามารถแก้ไขปัญหาและตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และโดยที่บุคคลซึ่งต้องการความช่วยเหลือส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในวัยศึกษา ดังนั้นบริการแนะแนวจึงควรจัดขึ้นทุกสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของบุคคลอันเป็นเป้าหมายสำคัญตามอุดมการณ์ของการจัดการศึกษาของชาติ

2.5 ประเภทของการแนะแนว การแนะแนวแบ่งออกเป็นหลายประเภทตามปัญหาต่าง ๆ ที่เด็กหรือผู้รับบริการต้องการความช่วยเหลือ ซึ่ง พรหมภักดา แส่นคำ เครือ (2528 : 7) ได้แบ่งประเภทต่าง ๆ ของการแนะแนว ออกเป็น 3 ประเภท โดยสรุปดังนี้

2.5.1 การแนะแนวการศึกษา (Educational Guidance) หมายถึง การแนะแนวบุคคลในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาแล้วเรียน เช่น การช่วยให้บุคคลเข้าใจถึงสติปัญญา ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองว่าเหมาะที่จะศึกษาในด้านใด หรือการเลือกวิชาเรียนให้เหมาะสมนั่นเอง นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการแนะแนวในเรื่องวิธีเรียน การเตรียมตัวสอบ การเขียนรายงาน การใช้ห้องสมุด หรือการเลือกสถานที่เรียนต่อ เป็นต้น

2.5.2 การแนะแนวอาชีพ (Vocational Guidance) หมายถึง การช่วยเหลือบุคคลในการเลือกอาชีพ รวมทั้งการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ การเข้าทำงาน การปรับตัวให้เข้ากับงาน และการหาความเจริญก้าวหน้าในการทำงานที่ประกอบนั้น เป็นต้น

2.5.3 การแนะแนวเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัวและสังคม (Personal and Social Guidance) หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่ช่วยให้บุคคลมีชีวิตหรือความเป็นอยู่ที่มีความสุข มีความเจริญทั้งทางกายและทางจิตใจ มีอารมณ์ที่มั่นคง สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ รู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเหล่านี้ เป็นต้น

2.6 ขอบข่ายบริการแนะแนว บริการแนะแนวนั้นประกอบด้วย บริการหลักที่สำคัญ ๗ ประการ ดังนี้

2.6.1 บริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล (Individual Inventory Service) เป็นบริการเก็บรวบรวมข้อมูลและรายละเอียดส่วนตัว ของนักศึกษาแต่ละคน ไรอัน (Ryan. 1978 : 11 - 13) กล่าวว่า บริการ รวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลนั้น จัดขึ้นเพื่อช่วยให้บุคคลแต่ละคนได้เข้าใจตนเอง ตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลและผลของการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลช่วยให้พ่อแม่ ครู ที่ปรึกษา และผู้บริหาร เข้าใจนักศึกษาดีขึ้น พรหมธิดา แสนคำ เครือ (2528 : 30) และช่อลัดดา ขวัญเมือง (2527 : 18) กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า การศึกษา นักเรียนเป็นรายบุคคลนั้นเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่เด็กกำลังประสบอยู่ หรือหาทาง ป้องกันไม่ให้เกิดปัญหายุ่งยาก และเป็นการส่งเสริมพัฒนาเด็กให้มีความเจริญ งอกงามในทุก ๆ ด้าน พร้อมทั้งได้เสนอเครื่องมือและกลวิธีที่สำคัญ ๆ หลายอย่าง ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักศึกษา สรุปได้ดังนี้

- 2.6.1.1 การสังเกต
- 2.6.1.2 ระเบียบปฏิบัติการณ์
- 2.6.1.3 มาตราส่วนประมาณค่า
- 2.6.1.4 อัดชีวประวัติ
- 2.6.1.5 สุนทรียและบันทึกประจำวัน
- 2.6.1.6 การเยี่ยมบ้าน
- 2.6.1.7 การสัมภาษณ์
- 2.6.1.8 แบบสอบถาม
- 2.6.1.9 สังคมมิติ
- 2.6.1.10 ระเบียบสะสม
- 2.6.1.11 การศึกษาเป็นรายกรณี
- 2.6.1.12 แบบทดสอบ
- 2.6.1.13 กลวิธีให้บุคคลระบายความในใจ หรือ

กลวิธีฉายภาพจิต

ไรอัน (Ryan. 1978 : 13) ได้เสนอข้อมูล

ของแต่ละบุคคลที่ควรรวบรวมไว้ดังนี้คือ 1) ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา เช่น ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 2) ข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียน 3) ข้อมูลเกี่ยวกับผลการใช้แบบทดสอบต่าง ๆ 4) ข้อมูลจากการรายงานเกี่ยวกับตนเองของนักศึกษา เช่น ประวัติ การบันทึกประจำวัน และ 5) รายละเอียดอื่น ๆ ที่สำคัญ เช่น ความเหมือนหรือความแตกต่างของนักศึกษาในแต่ละกลุ่มนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าต้องการทำให้สิ่งแวดล้อมในการเรียนมีความหมายมากขึ้น

2.6.2 บริการสนเทศ (Information Service) เป็นบริการที่รวบรวมและเสนอข้อมูลต่าง ๆ ให้กับนักศึกษาเพื่อช่วยให้นักศึกษารอบรู้เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ทั้งด้านการศึกษา การเลือกอาชีพ สังคม และ ส่วนตัว ดังที่เชอร์ตเซอร์ และสโตน (Shertzer and Stone, 1966 : 32) กล่าวว่า บริการสนเทศเป็นบริการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ สังคม เพื่อให้นักศึกษาเลือกและตัดสินใจได้เหมาะสมกับสภาวะของสังคมนั้น ๆ

นอร์ริส ซีแรน และแฮทช์ (Shertzer and Stone, 1971: 313 ; citing Norris, Zeran and Hatch, 1966 : 26) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการบริการสนเทศไว้พอสรุปได้ดังนี้

2.6.2.1 เพื่อช่วยนักศึกษาได้สำรวจอาชีพและประเมินความสนใจของตนเอง

2.6.2.2 เพื่อจัดประสบการณ์ให้มาก นักศึกษาจะได้คุ้นเคยกับผู้ทำงานหลาย ๆ อาชีพ

2.6.2.3 เพื่อช่วยนักศึกษาให้มองเห็นความสัมพันธ์ในงานอาชีพต่าง ๆ

2.6.2.4 ช่วยนักศึกษาให้สร้างนิสัยที่ดีในการทำงาน และเรียนรู้วิธีการทำงานกับบุคคลอื่นหลาย ๆ แบบ

2.6.2.5 ช่วยสร้างเจตคติที่ดีต่องานที่มีประโยชน์แก่สังคม

2.6.2.6 เพื่อช่วยนักศึกษาที่เผชิญกับปัญหาบางประการในการเลือกอาชีพ

2.6.2.7 เพื่อให้นักศึกษาได้รู้จักวางแผน

การศึกษาตามความสามารถและเสื่องงานโดยอาศัยข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้

ชลลิตดา ขวัญเมือง (2527 : 77 - 79) และ
พรพวงรีดา แสนคำเครือ (2528 : 81 - 83) ได้เสนอแนะข้อสนเทศที่จะให้แก่
นักศึกษา ไว้สอดคล้องกัน ดังนี้

1. ข้อสนเทศทางการศึกษา นักศึกษาควรทราบ

ข้อมูลเกี่ยวกับ

โรงเรียนจัดชั้น

- 1.1 ระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียน
- 1.2 บริการต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้
- 1.3 หลักสูตรของโรงเรียน
- 1.4 ประเภทของกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่
- 1.5 แนวทางในการศึกษาต่อ
- 1.6 การเตรียมตัวเข้าศึกษาต่อ
- 1.7 การเรียนการสอนในสถาบันต่าง ๆ
- 1.8 วิธีแบ่งเวลาในการศึกษาค้นคว้า
- 1.9 ทุนการศึกษา
- 1.10 แหล่งที่ให้ความรู้
- 1.11 วิธีการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อสนเทศทางอาชีพ ได้แก่

- 2.1 ลักษณะของอาชีพต่าง ๆ
- 2.2 ความต้องการของตลาดอาชีพ
- 2.3 การเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ
- 2.4 สถานที่ที่จะสมัครเข้าทำงาน
- 2.5 ความก้าวหน้าในงานอาชีพ
- 2.6 แหล่งที่ค้นคว้าข้อมูลทางอาชีพ
- 2.7 วิธีการประกอบอาชีพอย่างอิสระ
- 2.8 ความมั่นคงของอาชีพ
- 2.9 ปัญหาต่าง ๆ ในการเตรียมตัวเพื่อ

ประกอบอาชีพ

3. ข้อเสนอแนะทางด้านสังคมและการปรับตัว ได้แก่

3.1 วิธีปรับปรุงบุคลิกภาพ

3.2 วิธีสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อน

เพศเดียวกันและต่างเพศ

3.3 การรู้จักบทบาทของตนเอง

3.4 การรู้จักตนเอง

3.5 การเข้าใจพฤติกรรมและความต้องการ

ของผู้อื่น

3.6 วิธีปรับตัวกับบุคคลในครอบครัว

3.7 การรู้จักวางแผนในเรื่องการเงิน

3.8 วิธีใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

3.9 ความรู้เกี่ยวกับมารยาทที่พึงงามในสังคม

3.10 ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนตนเองใน

การดำเนินชีวิต

3.11 ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี

2.6.3 บริการให้คำปรึกษา (Counseling Service)

เป็นบริการที่ช่วยให้นักศึกษาได้เข้าใจตนเองเข้าใจสิ่งแวดล้อมเพื่อให้แก้ปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า การให้คำปรึกษาแตกต่างกันไป เช่น

เชอร์ทเชอร์ และสโตน (Shertzer and Stone, 1971 : 181) กล่าวว่า การให้คำปรึกษา หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ที่บุคคลจะต้องรู้จักตนเองสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น และการให้คำปรึกษา ได้แก่ กิจกรรมที่จะช่วยให้บุคคลได้รู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง

อิงลิช และอิงลิช (English and English, 1970 : 127) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการที่ใช้ช่วยเหลือนักศึกษาให้สามารถแก้ปัญหาของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและปรับตัวได้ดี โดยมีขอบข่ายทั้งการให้คำปรึกษาทางด้านการศึกษา อาชีพ และสังคม

จุดประสงค์ของบริการให้คำปรึกษา สำนาว
ขจรศิลป์ (2526 : 5) กล่าวไว้สรุปได้ว่า จุดประสงค์ของบริการให้คำปรึกษา
คือการช่วยให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และ
ช่วยเหลือนักศึกษาแก้ปัญหาทุกด้านที่จะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนของนักศึกษา
ตลอดจนการให้ความร่วมมือกับอาจารย์และข้าราชการในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อ
ช่วยเหลือนักศึกษาทั้งด้านการเรียนการสอน และการพัฒนานักศึกษา

บริการให้คำปรึกษาในวิทยาลัยจะจัดเป็นบริการ
ให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ ซึ่งจะช่วยเหลือนักศึกษาในด้านต่าง ๆ
ดังที่ กาเจอร์ฮิน (กรสา หงษ์นิกร, 2529 : 25 ; อ้างอิงมาจาก Kajornsinsin
and Kajornsinsin, 1985 : 41 - 42) ได้กล่าวถึงบริการให้คำปรึกษาด้าน
ต่าง ๆ ไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. บริการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ เป็นบริการที่
ช่วยให้นักศึกษาได้วางแผนเกี่ยวกับอาชีพได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะให้บริการในด้าน
การวางแผนการดำเนินชีวิต การเลือกสาขาวิชาเอก การให้ข้อมูลด้านอาชีพ และ
การทดสอบในด้านต่าง ๆ

2. บริการให้คำปรึกษาด้านการศึกษา เป็น
บริการที่ช่วยนักศึกษาในเรื่องการพัฒนาทักษะในการเรียน การสร้างนิสัยที่ดีใน
การเรียน การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการศึกษาต่อ ช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียน

3. บริการให้คำปรึกษาด้านส่วนตัว เป็นบริการ
ที่จะช่วยนักศึกษาที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัว ปัญหาเกี่ยวกับบุคลิกภาพ และปัญหา
การอยู่ร่วมในสังคม ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วในวิทยาลัยจะช่วยเหลือในปัญหาที่ไม่
ซับซ้อนเกินไป

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2524 : 43) ได้เสนอแนะ
กิจกรรมที่ควรทำในบริการให้คำปรึกษาไว้โดยสรุปดังนี้

1. บริการให้คำปรึกษาทั้งเป็นรายบุคคลและเป็น
กลุ่ม ในปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาด้านบุคลิกภาพ ปัญหาการปรับตัว ปัญหาการเรียน
 ฯลฯ

2. ติดตามนักเรียนหลังจากรับคำปรึกษาไปแล้ว

3. จัดโครงการเพื่อแนะแนะและส่งเสริมด้าน

บุคลิกภาพ

4. บริการให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองที่มาปรึกษา

เกี่ยวกับปัญหาของนักเรียน

5. จัดส่งเด็กไปรับบริการความช่วยเหลือ ณ

หน่วยงานต่าง ๆ ในกรณีที่ไม่สามารถช่วยเหลือได้

2.6.4 บริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service)

เป็นบริการที่ช่วยนักศึกษาในการเลือกแนวทางด้านการศึกษา กิจกรรม การทำงาน และแผนการทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างเหมาะสม แต่ต้องคำนึงถึงความต้องการ ความสนใจและบุคลิกภาพของนักศึกษาด้วย ดังที่ สำนาว์ ขจรศิลป์ (2526 : 52) สรุปไว้ได้ว่า การจัดหางานให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ ความถนัดของนักศึกษา ช่วยให้นักศึกษาใช้ความสามารถของตนเองกับงานได้อย่างเต็มที่ และถ้านางานนั้นเป็นงานที่นักศึกษาสนใจก็จะทำให้นักศึกษามีความสุขในการทำงานนั้น

โธมัส (อรสา หงส์นิกร. 2529 : 26 - 27 ;

อ้างถึงมาจาก Thomas. 1970 : 315) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของบริการจัดวางตัวบุคคลในสถาบันอุดมศึกษา ไว้โดยสรุปดังนี้

1. ช่วยให้นักศึกษาแสวงหาโอกาสในการ

ประกอบอาชีพ

2. ช่วยสถาบันอุดมศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

3. ช่วยเป็นสื่อกลางระหว่างสถาบันอุดมศึกษา กับ

นายจ้าง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาแล้ว

4. ช่วยศิษย์เก่าแสวงหางานอาชีพ

5. ช่วยนักศึกษาหางานทำในระหว่างภาคฤดูร้อน

และนอกเวลาเรียน

6. ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์สถานศึกษา

ประเภทของการจัดวางตัวบุคคล ทองเรียน

อมรวิฑูล และคนอื่น ๆ (2528 : 233) ได้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การจัด

วางตัวบุคคลภายในโรงเรียนและการจัดวางตัวบุคคลนอกโรงเรียน กิจกรรมที่สำคัญของการจัดวางตัวบุคคล คือการลงทะเบียนระเบียบข้อกำหนดต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติในระหว่างเรียน การเลือกกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดให้นักเรียนได้ฝึกหัด การทำงานนอกเวลาเรียนและการทำงานหลังจบการศึกษาไปแล้ว ส่วนสถิติ วงศ์สวรรค์ (2527 : 302 - 303) ได้เสนอกิจกรรมในการจัดวางตัวบุคคลทางอาชีพเพิ่มเติม ดังนี้

1. จัดหารายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพ ตลาด
แรงงาน
2. หาทางป้องกันมิให้นักเรียนลาออกกลางคัน
3. จัดประชุมเกี่ยวกับอาชีพ
4. จัดเจ้าหน้าที่ติดต่อกับนายจ้างเพื่อทราบความต้องการของนายจ้าง
5. สืบราชู่มชนเพื่อให้ทราบลักษณะและแนวโน้ม
ของงานด้านอุตสาหกรรม

2.6.5 บริการติดตามผล (Follow-up Service)

เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อติดตามนักศึกษาที่ให้บริการ ไปแล้วว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้แล้ว ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 215) กล่าวเพิ่มเติมว่า "การติดตามผลยังทำให้ทราบข้อดีและข้อบกพร่องของโครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษานั้น ในด้านวิชาการ การให้บริการกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการประเมินผล การจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษานั้นด้วย" สำหรับจุดประสงค์ของการติดตามผลนั้น วัชร ทรัพย์มี (2523 : 92 - 93) ช่อลัดดา ขวัญเมือง (2527 : 126) และพรหมธิดา แสนคำเครือ (2528 : 118) ได้กล่าวไว้เป็นแนวเดียวกันดังนี้

1. เพื่อให้ความช่วยเหลือนักศึกษาต่อไป
2. เพื่อเป็นการประเมินผลบริการแนะแนวว่า
บริการต่าง ๆ ที่จัดให้แก่นักศึกษา ไปแล้ว ได้ผลเพียงใด
3. เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร

4. เพื่อให้บริการแก่นักศึกษาที่ออกจากโรงเรียน
ไปแล้ว เป็นบริการต่อเนื่อง

5. เพื่อเป็นการพิจารณาสาเหตุของนักศึกษา
ประเภทที่ออกกลางคัน

วิธีการที่ใช้ติดตามผลมีหลายวิธี ดังที่ วัชร ทรัพย์มี
(2523 : 93) เสนอไว้ดังนี้

1. วิธีการสัมภาษณ์เป็นการส่วนตัวกับนักเรียน
กับบุคลากรต่าง ๆ ในโรงเรียน หรือผู้ปกครอง

2. วิธีประชุมศิษย์เก่าเพื่อได้ถามความเคลื่อนไหว
ของศิษย์เก่า

3. วิธีใช้แบบสอบถามเพื่อติดตามผลกับนักเรียน
นอกจากที่ได้กล่าวมาแล้ว ทองเรียน อมรัชกุล
และคนอื่น ๆ (2528 : 276) ได้เสนอวิธีติดตามผลเพิ่มเติมโดยการติดต่อกับ
บุคคลที่นักเรียนรู้จัก เช่น ประมุขนายจ้าง หรือเยี่ยมสถาบันการศึกษา

จากทฤษฎีและหลักการจัดบริการแนะแนว ตลอดจนการจัดบริการแนะแนว
ที่กล่าวมาพอสรุปได้ดังนี้

1. การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้ปรับปรุงตนเอง นำ
ตนเองได้ และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ในทุก ๆ ด้าน

2. หลักสำคัญในการจัดบริการแนะแนว คือการแนะแนวเป็นกระบวนการ
ต่อเนื่อง เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ยึดหลักสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล มุ่ง
เน้นการป้องกันปัญหา แก้ปัญหา และส่งเสริมพัฒนาการ

3. การจัดบริการต่าง ๆ ควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของ
นักศึกษาในสถาบันนั้น ๆ ขอบข่ายของงานบริการแนะแนวประกอบด้วยบริการหลักที่
สำคัญ ๆ 5 บริการ คือ บริการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการ
ให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยมีหลายประเภท ในที่นี้

จะกล่าวเฉพาะเครื่องมือที่ใช้กันในการวิจัยทางการแนะแนว ซึ่ง ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบทดสอบ

1. การสังเกต การสังเกตในการแสวงหาความจริง ความเป็นไป และความเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ต้องการศึกษาโดยอาศัยประสาทสัมผัสของผู้สังเกต

เครื่องมือที่ใช้ประกอบการสังเกต ที่สำคัญมีดังนี้ (เทียมจันทร์พานิชย์ผลินไชย, ม.ป.ป. : 102 - 103)

1.1 แบบตรวจสอบรายการ (Check-lists) แบบตรวจสอบรายการ มีลักษณะเป็นชุดของคำถามที่บ่งถึงพฤติกรรม บุคลิกลักษณะ หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ไว้ โดยผู้สังเกตจะขีดบันทึกเฉพาะพฤติกรรมที่สังเกตเห็นว่าเกิดขึ้นในตัวผู้ถูกสังเกต

1.2 มาตรฐานประมาณค่า (Rating scales) มาตรฐานประมาณค่า มีลักษณะเป็นชุดของคำถามหรือรายการที่บอกระดับมากน้อย โดยทั่วไปนิยมใช้ตั้งแต่ 3 ระดับขึ้นไป เพื่อให้ผู้สังเกตเป็นผู้ตรวจสอบและบันทึกผลการสังเกตออกมาเป็นตัวเลขที่บอกระดับมากน้อยของการเกิดพฤติกรรมนั้น ๆ

2. การสัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์ เป็นการพบปะสนทนากันอย่างมีจุดมุ่งหมายระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ เป็นเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลที่บุคคลทั้งสองฝ่ายต้องมีการเผชิญหน้าเพื่อเจรจาโต้ตอบ

ประเภทของการสัมภาษณ์ แบ่งตามโครงสร้างของการสัมภาษณ์ได้ 2 ประเภท คือ

2.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์ที่มีกำหนดหรือเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้าแล้ว

2.2 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์โดยใช้คำถามทั่ว ๆ ไปโดยไม่มีการกำหนดคำถามล่วงหน้า

3. แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งประกอบด้วยรายการคำถามที่สร้างอย่างประณีตเพื่อรวบรวมเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือข้อเท็จจริง โดยส่งให้กลุ่มตัวอย่างตอบตามความสมัครใจ

ประเภทของแบบสอบถาม แบบสอบถามที่นิยมใช้มีอยู่ด้วยกัน 2

ประเภทคือ

3.1 แบบสอบถามปลายปิด (Closed-form) เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะคำถามที่ผู้วิจัยเลือกกำหนดแนวคำตอบไว้ล่วงหน้า ว่าปัญหานั้น ๆ ควรตอบได้ในแนวใดบ้าง

3.2 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-form) เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็น และให้คำพูดของตนเองได้โดยอิสระ ซึ่งคาดว่าจะได้คำตอบที่แน่นอนสมบูรณ์ ตรงกับสภาพความเป็นจริง ได้มากกว่าคำตอบที่จำกัดวงให้ตอบ ลักษณะของคำถามจึงตั้งไว้กว้าง ๆ และมีที่ว่าง (Space) สำหรับผู้ตอบไว้อย่างเพียงพอ

4. แบบทดสอบ (Test) แบบทดสอบเป็นชุดของคำถาม (Items) ที่สร้างขึ้นเพื่อวัดคุณลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งของพฤติกรรมผู้เรียน

ประเภทของแบบทดสอบ แบ่งตามคุณลักษณะที่ต้องการวัดได้ 3

ประเภทคือ

4.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เป็นแบบสอบถามที่มุ่งวัดพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งพัฒนาออกมาขึ้นโดยการเรียนการสอน

4.2 แบบทดสอบความถนัดและเข้าวัดปัญญา เป็นข้อสอบที่มุ่งวัดสมรรถวิสัยหรือศักยภาพในการเรียนรู้ของบุคคล ข้อสอบประเภทนี้จึงทำหน้าที่ทำนายความสามารถในการเรียนรู้ และการปรับตัวของบุคคล

4.3 แบบทดสอบบุคลิกภาพ เป็นข้อสอบที่มุ่งวัดคุณลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล ซึ่งเป็นผลรวมมาจากความรู้ ความคิด อารมณ์ การปรับตัว ความสนใจ และทัศนคติ แล้วแสดงออกมาเป็นแบบฉบับของแต่ละคน ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างบุคคล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถแบ่งขอบเขตของเนื้อหาและวิธีการออกเป็น 2 ประเภท (นุชนาฏ วรธนะศักดิ์, 2534 : 10 ; อ้างอิงมาจาก เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไทย, ม.ป.ป. : 130 - 131) ดังนี้

1. สถิติภาคบรรยาย หมายถึง สถิติในส่วนที่ศึกษาหาคำตอบเชิงตัวเลข เพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูล หรือการแจกแจงข้อมูลเฉพาะของประชากร หรือ กลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบได้ด้วย

1.1 การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง มีอยู่ 5 ประเภทใหญ่ ๆ คือ มัชฌิมเลขคณิต มัถฐาน ฐานนิยม มัชฌิมเรขาคณิต และมัชฌิมฮาร์โมนิค

1.2 การวัดการกระจาย เป็นการบอกความแตกต่างของข้อมูลมี อยู่ 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปรปรวน ส่วนเบี่ยงเบน ควอไทล์ พิสัย

1.3 การนำเสนอข้อมูล มี 3 แบบ คือ แสดงด้วยตารางแจกแจง แสดงด้วยรูปภาพ เช่น ฮิสโตแกรม รูปหลายเหลี่ยม แสดงด้วยค่าความถี่ และ ค่าความถี่สัมพัทธ์

1.4 การเปรียบเทียบข้อมูล เมื่อมีข้อมูลมากกว่า 1 ชุดขึ้นไป เปรียบเทียบโดยการแปลงคะแนนดิบเป็นคะแนนมาตรฐาน และแปลงคะแนนที่สะสม เป็นเปอร์เซ็นต์ไทล์

1.5 เมื่อมีตัวแปรที่จะศึกษามากกว่า 1 ตัวขึ้นไป หาค่าความสัมพันธ์ ได้แก่ สหสัมพันธ์แบบต่าง ๆ และทำนายด้วยสมการถดถอยอย่างง่าย และ อย่างพหุคูณ

2. สถิติภาคอ้างอิง เป็นการอ้างอิงจากค่าสถิติไปยังค่าพารามิเตอร์ โดยอาศัยเทคนิคการสรุปอ้างอิงทางสถิติศาสตร์ภายใต้ความน่าจะเป็น การอ้างอิง แยกได้เป็น 2 ประเภทคือ การทดสอบสมมติฐานทางสถิติ และการประมาณค่า พารามิเตอร์

2.1 การทดสอบสมมติฐานทางสถิติ (Hypothesis Testing) คือ สมการที่ประกอบด้วยค่าพารามิเตอร์และตัวเลข แบ่งออกเป็นสมมติฐานศูนย์ (Null Hypothesis ; H_0 :) ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อถูกปฏิเสธ และสมมติฐานอื่น (Alternative Hypothesis ; H_1 :) ซึ่งให้เมื่อสมมติฐานศูนย์ถูกปฏิเสธไปแล้ว สมมติฐานศูนย์ควรได้รับการปฏิเสธภายใต้ความคลาดเคลื่อนที่น้อยที่สุด

สถิติที่ใช้กันมากในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติแบบ พาราเมตริก เป็นเทคนิคที่ใช้อ้างอิงค่าจากกลุ่มตัวอย่างไปหาค่าจากประชากร

สถิติที่ใช้กันมากในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติแบบพารามेटริก เป็นเทคนิคที่ใช้อ้างอิงค่าจากกลุ่มตัวอย่าง ไปหาค่าจากประชากร เช่น t-test, Z-test, χ^2 และ F-test

2.2 การประมาณค่าพารามิเตอร์ การประมาณค่าทางสถิติเป็นวิธีการที่ใช้ค่าสถิติ ซึ่งคำนวณได้จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง แล้วให้เป็นตัวประมาณค่าพารามิเตอร์ของประชากรเพื่ออธิบายหรือแสดงลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษา จำแนกออกเป็น

2.2.1 การประมาณค่าที่เป็นจุด เป็นการให้ค่าสถิติประมาณค่าพารามิเตอร์ เช่น $\bar{X}$ ประมาณค่า μ เป็นต้น

2.2.2 การประมาณค่าเป็นช่วง เป็นการให้ค่าสถิติประมาณค่าพารามิเตอร์ เช่น ค่า μ จะอยู่ระหว่าง K_1 และ K_2 ภายได้ความเชื่อมั่น 95% ซึ่งเขียนเป็นสมการได้คือ

$$\text{Con F } [K_1 < \mu < K_2] = 95 \%$$

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ปริมาณนิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์

ภรณ์ ศิริโหติ (2521 : 126 - 129) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2508 - 2519 โดยทำการศึกษาวินิจฉัยวิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 70 เล่ม ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. ผู้ทำวิทยานิพนธ์ส่วนมากเป็นหญิง และในการทำวิทยานิพนธ์มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้แก้ปัญหา หรือปรับปรุงงานมากที่สุด
2. วิธีวิจัยส่วนมากเป็นแบบสำรวจ และสถิติที่ใช้ส่วนมากเป็นสถิติขั้นพื้นฐาน โดยให้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมากที่สุด
3. ขอบเขตของการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งแบ่งตามเนื้อเรื่อง และลักษณะงานทั้งหมด ส่วนมากมีขอบเขตเนื้อหาเรื่องภูมิหลังและเรื่องบริการผู้อ่าน ถ้าแบ่งขอบเขตเนื้อหาตามประเภททั้งหมด ส่วนมากมีขอบเขตเนื้อหาที่

ไม่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประเภทใดประเภทหนึ่ง

4. การประเมินวิทยานิพนธ์ ส่วนมากอยู่ในเกณฑ์ดี วิทยานิพนธ์ที่ได้คะแนนสูงสุดได้คะแนนร้อยละ 97.92 ต่ำสุดให้คะแนนร้อยละ 66.67

5. เนื้อหาในวิทยานิพนธ์สามารถให้ประกอบการเรียนการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์แม้ส่วนใหญ่จะไม่สามารถใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาใดโดยตรง แต่ก็สามารถใช้ในฐานะเอกสารเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี

ชูระวี ชัยกิจไทย (2522 : 91 - 92) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย สาขาวิชาพลศึกษา ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 - 2520 โดยทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย สาขาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร รวมทั้งสิ้น 119 เล่ม ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

1. เนื้อเรื่องส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทดลองทางพลศึกษา
2. วิทยานิพนธ์ส่วนมากเป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ และส่วนมากใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย
3. วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ศึกษาวิจัยกับนิสิต นักศึกษา ระดับอุดมศึกษา
4. วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ใช้วิธีการทดลองช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่ใช้ค่าเฉลี่ย

พิมพ์ไล ทองโพลย์ (2524 : 52 - 53) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ทางการศึกษาระดับปริญญาครุศาสตรบัณฑิตของนิสิตหลักสูตร 2 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2517 - 2522 โดยวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ดังกล่าวทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ รวมทั้งสิ้น 411 เล่ม พบว่า

1. ผู้ทำวิทยานิพนธ์ทางการศึกษาเป็นนิสิตหญิงมากกว่านิสิตชาย
2. วิทยานิพนธ์ทางการศึกษาส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ และส่วนใหญ่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย
3. วิทยานิพนธ์ทางการศึกษาส่วนใหญ่ให้ระบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และส่วนใหญ่ให้วิธีสังเกตอย่างประชากรแบบง่าย
4. จำนวนสามในสี่ของวิทยานิพนธ์ทางการศึกษา ใช้สถิติขั้นพื้นฐานใน

การวิเคราะห์ข้อมูล

5. จำนวนครึ่งหนึ่งของวิทยานิพนธ์ทางการศึกษา มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการพยาบาล

6. จำนวนหน้าวิทยานิพนธ์อยู่ระหว่าง 31 - 50 หน้า เป็นส่วนมาก

ภัทธา พรประศาสน์สุข (2524 : 51 - 59) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การสำรวจวิทยานิพนธ์ของนิสิตบัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2496 - 2520 โดยสำรวจวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิต ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวม 10 คณะ 2,638 เล่มพบว่า

1. นิสิตคณะครุศาสตร์ทำวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตมากที่สุด

2. ปี พ.ศ. 2519 เป็นปีที่มีจำนวนวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตมากที่สุด

3. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตส่วนใหญ่เป็นโครงการเดี่ยว ขนาดเล็ก และผู้เขียนวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ไม่ได้รับทุนอุดหนุน

4. วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ให้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย และส่วนใหญ่เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการค้นคว้าจากเอกสาร

5. วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ได้เกรดบี หรืออยู่ในเกณฑ์ดี และการกระจายเกรดไม่เป็นโค้งปกติที่ระดับความมีนัยสำคัญ .001

6. ผู้ทำวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพระหว่างทำวิทยานิพนธ์

ชูชม ธรรมธรรม (2527 : 76 - 83) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์งานวิจัยที่ได้รับรางวัลทางสาขาสังคมศาสตร์ โดยทำการวิเคราะห์งานวิจัยที่ได้รับรางวัลทางสาขาสังคมศาสตร์จากทุนวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และจากทุนรัชดาภิเษกสมโภช จำนวน 25 เรื่อง ได้ข้อค้นพบดังนี้

1. งานวิจัยส่วนใหญ่มีลักษณะวัตถุประสงค์เป็นการวิจัยประยุกต์

2. ประเภทของการวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

3. งานวิจัยที่ได้รับรางวัลทางสาขาสังคมศาสตร์ เป็นงานวิจัยที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เอกสาร เป็นจำนวนมากที่สุด

พิชัย ดลเสหม (2527 : 40) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2506 - 2523 โดยวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ จำนวน 300 เล่ม ปรากฏว่า

1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาสาส์ตศึกษ ส่วนมากเป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษางานสาส์ตศึกษ ของสถาบันต่าง ๆ และส่วนมากเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลส่วนมากใช้แบบสอบถาม
3. สถิติที่ใช้ในการวิจัยส่วนมาก ใช้ค่าเฉลี่ย
4. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ส่วนมากเป็น ครู อาจารย์ ทุกระดับการศึกษาของสถาบันต่าง ๆ
5. ช่วงปีการศึกษาที่มีผู้ทำวิทยานิพนธ์มากที่สุด คือ ช่วงปีการศึกษา 2518 - 2520
6. ภูมิภาคที่อยู่ของประชากรหรือตัวอย่างประชากร ส่วนมากอยู่ใน กรุงเทพมหานคร

เพ็ญพิศ ประวิมวรกุล (2527 : 38 - 40) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตทางการศึกษาวิทยาสาสตร์ พ.ศ. 2518 - 2526 โดยทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตทางการศึกษาวิทยาสาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 237 เล่ม ผลการศึกษาพบว่า

1. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตทางการศึกษาส่วนมากเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีการสอน และเทคนิคการสอน และส่วนมากเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย
2. การระบุประชากรในวิทยานิพนธ์ส่วนมาก ไม่มีการระบุประชากรที่ใช้ศึกษาวิจัยและวิทยานิพนธ์ส่วนมากศึกษากับตัวอย่างประชากร
3. วิธีการสุ่มตัวอย่างประชากรส่วนมาก ใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง และตัวอย่างประชากรในการวิจัยส่วนมากเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
4. ระดับการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ส่วนมากเกี่ยวข้องกับระดับมัธยมศึกษา และศึกษาวิจัยในสถานศึกษาใดสถานศึกษาหนึ่ง
5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนมากใช้แบบทดสอบ
6. ชนิดของข้อมูล ส่วนมากใช้ข้อมูลปฐมภูมิ

7. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ส่วนมากใช้สถิติพื้นฐานและขั้นสูง
รวมกัน

วัชรีย์ สนั่นไหว (2528 : 43 - 44) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การ
วิเคราะห์วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการศึกษาคณิตศาสตร์ ในประเทศไทย
พ.ศ. 2518 - 2526 โดยทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การศึกษาคณิตศาสตร์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 167 เล่ม ปรากฏว่า

1. ระเบียบวิธีวิจัยที่ทำกันมากที่สุดคือ การวิจัยเชิงทดลอง
2. ประเภทของการวิจัยส่วนใหญ่ คือ การวิจัยประยุกต์
3. การเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้มากที่สุดคือ การเลือก

แบบเจาะจง

4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากเป็นนักเรียน และระดับ
การศึกษาที่เกี่ยวข้องมากที่สุดคือ ระดับมัธยมศึกษา

5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบทดสอบมากที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ใช้มากที่สุดคือ การทดสอบความ
แตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่ม และเนื้อหาทางการศึกษาที่ทำมากที่สุด คือ
เนื้อหาเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล

อัจฉรา อัสวัฒน์ (2528 : ง - จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ในระหว่างปีการศึกษา 2510 - 2525 โดยทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขา
วิจัยการศึกษา สาขาวิชาสถิติการศึกษา และสาขาวิชาวัดและประเมินผลการศึกษา
จำนวน 384 เล่ม ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย และมีพื้นที่ที่ศึกษา
เป็นสถานศึกษา

2. จำนวนสามในสิบของวิทยานิพนธ์ทั้งหมด เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ
การศึกษาระดับอุดมศึกษา และมีแหล่งข้อมูลเป็น นักเรียน นิสิต นักศึกษา เป็น
จำนวนหนึ่งในสามของวิทยานิพนธ์ทั้งหมด

3. วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง วิธีสุ่มตัวอย่างที่ใช้มาก

ที่สุด คือ สุ่มแบบแยกประเภท และเครื่องมือรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่ใช้แบบบันทึกข้อมูล

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนใหญ่ใช้สถิติภาคอ้างอิง และคุณภาพของวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก

5. รายละเอียดเกี่ยวกับนิสิต ผู้ทำวิทยานิพนธ์นั้นจำแนกได้ดังนี้

5.1 นิสิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 26 - 30 ปี และมีอาชีพระหว่างทำวิทยานิพนธ์

5.2 นิสิตส่วนใหญ่ไม่ได้รับทุนอุดหนุนในการทำวิทยานิพนธ์ และส่วนใหญ่ใช้เวลาในการทำวิทยานิพนธ์มากกว่า 1 ภาคการศึกษา

สุรเดช พันธุ์วิเศษ (2531 : 30 - 34) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียนในประเทศไทย พุทธศักราช 2519 ถึง 2529 โดยทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวม 242 เล่ม ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ผู้ทำวิทยานิพนธ์ของทั้ง 4 สถาบันเป็นชายและหญิง จำนวนเท่ากัน และมีอายุอยู่ในช่วง 26 - 30 ปี มากที่สุด และส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ

2. ผู้ทำวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ไม่ได้รับทุนอุดหนุนในการทำวิจัย ยกเว้นมหาวิทยาลัยศิลปากรที่ผู้ทำวิทยานิพนธ์เกินกว่าครึ่งหนึ่งได้รับทุนอุดหนุน

3. ปีที่ผลิตวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ของทั้ง 4 สถาบัน มากที่สุด คือ ปี พ.ศ. 2528

4. ประเภทการวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย

5. เครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนใหญ่ใช้แบบสอบถาม

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนใหญ่ใช้ค่าความถี่ ร้อยละ และอัตราส่วนมากที่สุด

7. ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ให้ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เรียนผู้ร่วมโครงการหรือกิจกรรม

8. พื้นที่ที่ศึกษา ส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร

นุชนาฏ วรรณะศักดิ์ (2534 : 51 - 52) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ปัญหานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกการบริหารการศึกษา ระหว่างปีพุทธศักราช 2522 ถึงปีพุทธศักราช 2532 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิบูลย์โลก โดยทำการศึกษาวิเคราะห์ปัญหานิพนธ์ จำนวน 220 เล่ม ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. ลักษณะของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงบรรยายประเภทการสำรวจ โรงเรียนมากที่สุด รองลงมาคือการสำรวจจดหมายเหตุ
2. เนื้อหาที่ทำการวิจัย มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในด้านการบริหารบุคคลมากที่สุด รองลงมาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ สำหรับเนื้อหาการบริหารการศึกษา พบว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารบุคคลมากที่สุด รองลงมาคือการบริหารทั่วไป
3. ลักษณะของประชากร ใช้ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคลมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายละเอียดของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคล พบว่า เป็นผู้บริหารโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ครู-อาจารย์ และน้อยที่สุดคือนักเรียน-นักศึกษา สำหรับประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหน่วยงาน พบว่า เป็นโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาคือหน่วยงานอื่น
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามมากที่สุด รองลงมาคือแบบทดสอบและน้อยที่สุดคือการสัมภาษณ์
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติภาคบรรยายมากกว่าสถิติภาคอ้างอิง สถิติภาคบรรยายที่ใช้มากที่สุด ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) รองลงมาคือส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และน้อยที่สุดคือ คะแนนมาตรฐาน
6. ระดับการศึกษาที่ทำการวิจัย การดำเนินการวิจัยกระทำกับโรงเรียนระดับประถมศึกษามากที่สุด รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา และน้อยที่สุดคือระดับก่อนประถมศึกษา